

- (c) **mádexe** (zij) naaien
mebəbáfexe (zij) doen alsof zij vliegen
sápēt (hij/zij) brandde werkelijk
šxéfqəm (hij/zij) kan niet eten
gʷəš'əʔexeme indien zij spreken
mezáqexe (zij) bijten

Opgave Nr 3.

- (a) 1. Laat de eerste letter staan.
 2. Verwijder *h* en *w*.
 3. Vervang alle medeklinkerletters door cijfers (letters die qua meest voorkomende klank op elkaar lijken zijn bijeen gegroepeerd):

<i>bpv</i> (<i>f</i>)	<i>cgjkqs</i> (<i>xz</i>)	<i>dt</i>	<i>l</i>	<i>mn</i>	<i>r</i>
1	2	3	4	5	6

4. Breng opeenvolgingen van twee of meer identieke cijfers terug tot één cijfer.
 5. Verwijder alle klinkers (*a*, *e*, *i*, *o*, *u*, *y*).
 6. Laat slechts de eerste drie cijfers staan of voeg nullen toe aan de rechterkant zodat de code één letter en drie cijfers lang is.
- (b) *Allaway*: A400, *Anderson*: A536, *Ashcombe*: A251, *Buckingham*: B252, *Chapman*: C155, *Colquhoun*: C425, *Evans*: E152, *Fairwright*: F623, *Kingscott*: K523, *Lewis*: L200, *Littlejohns*: L342, *Stanmore*: S356, *Stubbs*: S312, *Tocher*: T260, *Tonks*: T520, *Whytehead*: W330.
- (c) *Ferguson*: F622, *Fitzgerald*: F326, *Hamnett*: H530, *Keefe*: K100, *Maxwell*: M240, *Razey*: R200, *Shaw*: S000, *Upfield*: U143.

Opgave Nr 4. Regels:

- Woordvolgorde: V P (S/O); S/O P V Poss, V P Poss; S Poss.
- V = werkwoord (verl. tijd → toek. tijd: *-bi* → *-ba*, $\emptyset$ → *-jba*).
- S = onderwerp (zelfstandig naamwoord). Het onderwerp van een overgankelijk werkwoord krijgt de uitgang *-ni*.
- O = lijdend voorwerp (zelfstandig naamwoord).
- P = voornaamwoorden (onderwerp + lijdend voorwerp) + tijd:
  - onderwerp:
    - * 1. persoon *ngV-*,
    - * 2. persoon *nyV-*,
    - * 3. persoon $\left\{ \begin{array}{l} \text{onovergankelijk werkwoord: } gV- \\ \text{overgankelijk werkwoord: } \left\{ \begin{array}{l} \text{mannelijk } gVnV- \\ \text{vrouwelijk } ngVyV-; \end{array} \right. \end{array} \right.$

- lijdend voorwerp: 1. persoon **-ngV**, 2. persoon **-nyV**, 3. persoon $-\emptyset$;
- **V** zijn klinkers (verl. tijd: **i, ..., i, a**; toek. tijd: **u, ..., u**).

$$\bullet \text{ Poss} = \text{bezit: } \left\{ \begin{array}{l} \text{'+' : } -ngu \\ \text{'-' : } -wa \end{array} \right\} \left\{ \begin{array}{l} \text{bezitter} \\ \text{mannelijk: } -ji \\ \text{vrouwelijk: } -nya \end{array} \right\}$$

- (a) 1. *Alayulujba nguyunyu bungmanyani.* De oude vrouw zal jou vinden.
 2. *Yagu gininya.* Hij verliet jou.
 3. *Janji darrangguwaji.* De hond heeft geen stok.
 4. *Ngirra nya alanga.* Jij stal het meisje.
 5. *Daguma nyinga.* Jij sloeg mij.
 6. *Dirragbi ga balamurrungunya.* Zij sprong met de speer.
- (b) 7. Jij zal mij verlaten. *Yagujba nyungu.*
 8. De dokter sliep. *Gulugbi ga ngunbulugi.*
 9. De man zal met het geld wegrennen. *Juwa gu bardba gijilulunguji.*
 10. Hij zal de hond stelen. *Ngirrajba gunu janji.*
 11. Het meisje zag jou. *Ngajbi ngiyinya alangani.*

Opgave Nr 5.

$$(a) \quad (\circ) \frac{\circ\circ}{\omega} \frac{\circ\circ}{\omega} \circ \frac{\circ\circ}{\omega} \frac{\circ\circ}{\omega}, \quad \left| \begin{array}{l} \circ = V \text{ (a, e, i, o, u)} \\ \omega = VV \text{ (aa, ee, ii, oo, uu)} \end{array} \right.$$

(b)	36.	war	is—maa—ciil		daa-	rood	×
	37.	dir mi-	yaad	wa-	daag-	taan	✓
	38.	laba-	daad	ka	duu-	diye	✓
	39.	ka jan-	na-daad		daa-	hiye	×
	40.	adi-	ga i-	yo	deris-	kaa	✓
	41.	diga-	xaar-	ka	mari-	yoo	✓
	42.	ciid i-	yo doo-		lo di-	raac	×
	43.	noo-	ma kee-		neen	darka	×
	44.	ka-	yaa-	yaa mi-		yaan	×
	45.	wu-	kaa	dan-	qaa-	baan	✓